

นวัตกรรม อสม. ดีเด่น

สาขาทันตสุขภาพ

ชื่อนวัตกรรม : พ.ฟันน้ำนม สะอาดจัง

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางวันเพ็ญ พุทธสอน

ประเภทนวัตกรรม : นวัตกรรมบริการ (service innovation)

จังหวัด : พระเยา

อสม. ดีเด่นระดับ : เขตสุขภาพที่ 1

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

ด้วยในสภาวะปัจจุบันนี้ ทางกระทรวงสาธารณสุขได้เน้นเรื่องการดูแลสุขภาพร่างกายของคนในวัยต่าง ๆ ปัญหาสุขภาพช่องปาก ฟันก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ที่ควรจะได้รับการดูแลและรักษา โดยปัญหาสุขภาพช่องปากของเด็กวัยเด็ก 0 ถึง 2 ปี 11 เดือน ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มควรให้ความสำคัญช่องปาก และฟันแรกเริ่มขึ้น ผู้ปกครอง ควรใส่ใจและให้ความสำคัญอย่างมาก เมื่อเด็กเจริญเติบโตจนถึงวัยเด็ก 3 ปี ถึง 5 ปี 11 เดือน ฟันน้ำนมจะขึ้นครบ ซึ่งเด็กช่วงวัยนี้มักจะมีปัญหาช่องปาก ฟัน เป็นอย่างมาก เนื่องจากมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อฟันผุ เหงือกอักเสบ เพราะผู้ปกครอง ขาดความใส่ใจในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน ให้เด็กรับประทานอาหารว่าง แปรงฟันไม่ถูกวิธี เด็กติดขวดนม เป็นต้น และไม่ได้ หรือขาดช่วงความใส่ใจการรับบริการทันตสุขภาพ โดยเฉพาะเด็กอายุ 3ปีขึ้นไป ที่ไปเรียนนอกพื้นที่ของตำบลบ้านต้า

ทั้งนี้ทางผู้จัดทำนวัตกรรม ร่วมกับ อสม. ได้มีการจดบันทึกไว้ในสมุดดูแลสุขภาพของแต่ละคนในชุมชนแต่ไม่ทราบว่าช่วงอายุใดที่เด็กในชุมชนเองขาดการรับบริการทันตสุขภาพบ้าง จึงได้ปรึกษาเจ้าหน้าที่ รพ.สต. บ้านต้าเจริญราษฎร์ ว่ามีวิธีการใดที่สะดวกง่ายในการติดตามดูแลช่องปากฟัน เด็ก 0 ถึง 5 ปี 11 เดือนได้โดยทางเจ้าหน้าที่จึงได้ชี้แนะว่าควรแยกการดูแลเป็นเฉพาะราย

ดังนั้นทางผู้จัดทำนวัตกรรม จึงได้ออกแบบจากคำชี้แนะของเจ้าหน้าที่ รพ.สต. บ้านต้าเจริญราษฎร์และนำไปปรึกษาอีกครั้ง โดยทางเจ้าหน้าที่รพ.สต.บ้านต้าเจริญราษฎร์ จึงเห็นสมควรและง่ายต่อการติดตามเด็กได้ และช่วยจัดทำเป็นรูปเล่มให้ผู้จัดทำนวัตกรรมเพื่อนำไปดูแลติดตามเด็ก ฉะนั้นจึงเกิดเป็นนวัตกรรมที่ติดตามดูแลเด็กอายุ 0 ถึง 2 ปี 11 เดือน และเด็กอายุ 3 ปี ถึง 5 ปี 11 เดือน ชื่อ นวัตกรรม "พ.ฟันน้ำนม สะอาดจัง"

นวัตกรรม “ฟ.ฟันน้ำนม สะอาดจัง”

อสม. ดีเด่น สาขากันตสุขภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินสุขภาพช่องปากและติดตาม สุขภาพช่องปากและฟันน้ำนมเด็ก
2. สร้างความรู้ปัญหาที่เกิดจากฟันผุ นำไปสู่การดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง ถูกวิธี
3. เพื่อการมีส่วนร่วมระหว่าง อสม.และผู้ปกครองในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหาสุขภาพ ช่องปากและฟันอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ปรึกษาเจ้าหน้าที่รพ.สต.บ้านถ้าเจริญราษฎร์ในการดูแลสุขภาพช่องปาก ฟันเด็ก
2. ออกแบบการเข้าถึงในการติดตามการดูแลสุขภาพช่องปาก ฟัน เด็กให้ครอบคลุม
3. จัดทำนวัตกรรม ฟ.ฟันน้ำนม สะอาดจัง ติดตามเด็กโดยใช้สติ๊กเกอร์แบ่งแยกเป็นสี เพื่อติดตามใน รูปฟัน ในสมุด ให้ได้ทราบว่า ฟันซี่ไหนบ้างที่มีปกติ และ ซี่ไหนบ้างที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น โดยแบ่งแยกออกเป็น 3 สี คือ
  - สีเขียว หมายถึง ฟันน้ำนมไม่ผุ ไม่มีคราบจุลินทรีย์ปกติ
  - สีเหลือง หมายถึง ฟันน้ำนม มีการเปลี่ยนแปลงของฟัน มีคราบจุลินทรีย์
  - สีดำ หมายถึง ฟันน้ำนมผุ มีคราบจุลินทรีย์การบันทึกเป็นการประเมิน ติดตามสุขภาพช่องปากฟัน น้ำนม แบ่งออกเป็นครั้งๆที่สอดรับกับตารางการรับวัคซีน โดยมีการระบุ วัน เดือน ปี อายุ ฟันที่ประเมิน ลักษณะฟัน สีที่ได้รับการประเมิน และคำแนะนำในการดูแล แก้ไขปัญหา
4. ให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กอายุ 0 ถึง 2 ปี 11 เดือนและเด็กอายุ 3 ปี ถึง 5 ปี 11 เดือน
5. อสม. กันตสุขภาพออกให้บริการติดตามดูแลสุขภาพช่องปาก ฟัน และบันทึกผล
6. เฝ้าระวังติดตามอย่างต่อเนื่องจาก อสม. ที่ดูแลคุ้ม
7. ประสานส่งต่อในกรณีรายที่มีปัญหาและควรได้รับการแก้ไขปัญหสุขภาพช่องปากและฟัน

ผลการดำเนินงาน

จากการเฝ้าระวังติดตามเด็กอายุ 0 ถึง 2 ปี 11 เดือน และเด็กอายุ 3 ปี ถึง 5 ปี 11 เดือน ได้รับส่งต่อดูแลและแก้ไขปัญห จึ่งทำให้ไม่พบปัญหาเด็กมีปัญหาสุขภาพช่องปาก ฟัน เพิ่มขึ้น และได้รับการดูแลติดตามครอบคลุม ทั้ง 19 คน ร้อยละ 100 ทาง อสม. กันตสุขภาพได้ให้ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 19 คน โดยผู้ปกครองได้ตอบสัมภาษณ์ว่าตนควรดูแลสุขภาพช่องปากเด็กด้วยการแปรงฟัน 222 ดูแลการรับประทานนมหวาน และพาดูทรหลานมารับบริการตามที่ได้รับนัด

นวัตกรรม “ฟ.ฟันน้ำนม สะอาดจัง”

อสม. ดีเด่น สาขากันตสุขภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เด็กได้รับการบริการทันตสุขภาพอย่างครอบคลุม
2. เกิดการติดตามดูแลสุขภาพช่องปากฟัน อย่างต่อเนื่อง
3. ไม่พบปัญหาสุขภาพช่องปากฟัน เพิ่มขึ้น
4. เกิดการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปาก

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ความตั้งใจและมีจิตอาสาของตนเอง
2. ครอบคลุมให้โอกาส ทำงานเสียสละเพื่อส่วนรวม
3. ประชาชนไว้วางใจ เจ้าหน้าที่ sw.สต. ยอมรับ
4. ชุมชนมีความเข้มแข็ง
5. ภาครัฐเครือข่ายให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

โอกาสในการพัฒนา

บ้านถ้ำสันตันศรี หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านถ้ำ ได้ดำเนินงานทันตสุขภาพในชุมชน โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการพัฒนากระบวนการ การส่งเสริม ติดตามดูแลประชาชน ให้มีความรู้ เกิดการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเอง ครอบครัว และชุมชน เริ่มต้นการดูแลในกลุ่ม 1 - 2 (หญิงตั้งครรภ์ หญิงหลังคลอด เด็ก 0 ถึง 5 ปี 11 เดือน) เป็นแนวทางการดำเนินงาน ที่สามารถขยายผลต่อในกลุ่ม 3 (อายุ 6 ปี ถึง 14 ปี) โดยนวัตกรรม ฟันแก้จันดูแลได้ เพื่อสานต่อการพัฒนางานที่ยั่งยืนต่อไป

นวัตกรรม “ฟ.ฟันน้ำนม สะอาดจัง”

อสม. ตีเด่น สาขาทันตสุขภาพ

ภาคผนวก

